

Kouluilta-podcast, jakso 4. Koulukirjeenvaihtajat: Yhteiset sopimukset puhelimen käyttöön

Äänitteen kesto: 00:43:52

Merkkien selitykset:

[?] = sanan kirjoitusasusta ei voi olla täysin varma, mutta merkitys on ainakin sinne päin. Sanan äänityskohta merkitään tekstiin ylös esim. [sana? 00:15:44]

[??] = sanasta ei voinut saada selvää, joten se on täysin epävarma tai sitä ei voitu kirjata ylös lainkaan. Sanan äänityskohta merkitään tekstiin ylös esim. [?? 00:15:44]

[**tekstiä**] = äänet tai litteroimatta jätetyt kohdat merkitään tekstiin hakasulkeisiin, esim. [naurahtaa] tai [haastattelu keskeytyy hetkeksi, kun haastateltava vastaa puhelimeen]

[äänite alkaa]

Haastattelija 1 [00:00:33]: Tervetuloa Koulukirjeenvaihtaja-jaksoon. Nämä jaksot ovat jatkoa Kouluilta-podcasteille, joissa me ollaan käsitelty tutkijoiden kanssa erilaisia aiheita, joita puolestaan on kerätty kouluilta. Rakkaat koulukirjeenvaihtajat - hienoa, että pääsitte mukaan. Te olette kuunnelleet Kouluilta-podcastin, jossa erityisesti on aiheena puhelimet, riippuvuus, keskittymiskyky ja tylsyys. Näistähän meillä oli juttelemassa meidän kanssa Silja Kosola ja Rauno Rahja tässä jaksossa. Meillä on kolme koulukirjeenvaihtajaa tänään. Ensimmäisenä jos minä sanon nimen ja kerrotte mistä tulette ja ketä olette, niin aloitetaan Sannasta. Ole hyvä, Sanna.

Puhuja 1 [00:01:25]: Joo. Olen Sanna Iso-Pahkala ja työskentelen Tampereen yliopiston normaalikoulussa luokanlehtorina. Eli olen luokanopettaja ja opettajankouluttaja.

Haastattelija 1 [00:01:37]: Hienoa. Kiva, kun pääsit mukaan. Toisena meillä on Juha. Juha, kerro samat asiat. Mistä tulet ja kuka olet?

Puhuja 2 [00:01:46]: Kiitos kutsusta ja hienoa olla mukana tässä äärimmäisen tärkeässä asiassa. Olen Juha [Stolberg? 00:01:57] ja toimin tällä hetkellä johtavana rehtorina Turun yliopiston Rauman normaalikoulussa. ja Teen tällä hetkellä [johtavan? 00:02:03] rehtorin

sijaisuutta, eli oma tehtäväni on olla perusopetuksen rehtori, mutta tällä haavaa toisissa tehtävissä. Minulla on taas pitkä kokemus luokanopettajan tehtävästä ja myös aineenopettajan tehtävästä. Normaalikoulussa ja muissakin kouluissa. Kiitos kutsusta.

Haastattelija 1 [00:02:18]: Hienoa, kiitos kovasti. Meillä hyvin alkaa tämä maantieteellinenkin kattavuus tässä KouluKirjeenvaihtajissa toteutumaan. Sitten kolmantena meillä on Jenna. Jenna, kuka olet ja mistä tulet?

Puhuja 3 [00:02:31]: Kiitos kutsusta minunkin puolesta. Olen Jenna Lonka ja tulen Turun yliopiston Rauman normaalikoulusta minäkin. Toimin täällä luokanopettajana ja sitten minulla on vielä aineenopettajan tehtäviä yläkoulun puolella ilmaisutaidossa. Ja niin kuin Sannakin, ohjaan myös tulevia opettajia opetusharjoittelussa. Kiva olla mukana. Kiitos kutsusta.

Haastattelija 1 [00:03:00]: Mahtavaa, kiitos Jenna. On tosi hienoa, että pääsitte kaikki kolme paikalle ja annatte aikaa tällä meidän jaksollemme. Sitten meidän pysyvänä jäsenenä Tiina, tulee Tampereelta. Kuka olet Tiina? Mistä tulet Tampereelta?

Puhuja 4 [00:03:17]: Olen sitten puolestani Tampereen yliopistolta. Toimin tutkimusjohtajana kasvatuksen ja kulttuurin tiedekunnassa. Aika pitkän linjan voisi jo sanoa koulututkija, koulun muutoksen kehittymisen, kehittämisen tutkija. Tässä meidän [Schoolwell? 00:03:47]-hankkeessa yhtenä vastuullisena... Tai varmaan kaikki tutkijat ovat vastuullisia, mutta sanotaanko seniorimpana tutkijana, eli konsortion varajohtajana myöskin toimin Kirsi Pyhällön apuna.

Haastattelija 1 [00:03:51]: Kiitos, Tiina. Niin kuin Tiina äsken sanoi, niin tämän podcastin järjestää Schoolwell-tutkimushanke, joka on Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittama kuusivuotinen hanke, joka keskittyy lasten kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin koulussa, mitä kouluissa voidaan tehdä ja miten tutkimus voi olla tässä kaikessa apuna. Itse asiassa ollaan hyvin tällaisen schoolwellilaisen aiheen äärellä tänään, koska lasten kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista on tänäänkin kyse. Ja myös siitä, että miten tutkimustieto, tutkimuksen esiin tuomat asiat voivat olla osa koulun arkea. Vai voivatko ne olla? Siitä me tänään puhutaan. Niin kuin äsken sanoin, niin puhelimet, riippuvuus ja keskittymiskyky ovat meillä aiheena. Itse asiassa kouluKirjeenvaihtajille tämä ensimmäinen kysymys, tai oikeastaan meidän ainoatkin kysymykset ovat nämä, että mitä näistä tarjotuista ideoista, tässä jaksossa kuulluista ideoista ottaisit koulun arkeen ja miten tämä toteutus konkreettisesti käytännössä tapahtuisi. Vai onko ehkä näistä aiheista, ideoista jotain... Oliko niistä jotain sellaista, mikä teillä itse asiassa on ollut jo käytössä teidän koulussanne? Juha, ole hyvä. Lähdetään Raumalta liikkeelle.

Puhuja 2 [00:05:17]: Mä nostaisin tässä ensimmäisenä esille tämän aivotutkimuksen. Ja se mitä tässä tutkimuksessa tuotiin esille, että aivorauhaa tarvitaan kasvuun, oppimiseen. Ja sitten se, mikä merkitys on näillä puhelimen käytöllä liittyen siihen. Ja ennen kaikkea tuotiin esille nämä jatkuvat keskeytykset, nopeat ärsykkeet, jotka tuovat sen keskittymisen haasteen ja sen läsnäolon ja hetkessä olemisen vaikeuden, mitkä sitten taas vaikuttaa moneen muuhun. Tässä otin esille vahvasti sitä, että koulupäivän rauhoittaminen kännyköiltä ja ylipäätään se ruutuaika siellä koulussa... Ja tietysti me puhutaan nyt koulun näkökulmasta. Se on hyvin keskeinen osa siitä, että mitä siellä kotona tapahtuu ja hyvin keskeinen osa monilla muillakin asioilla, mutta kuitenkin mitä me tehdään koulussa. Ja ihan ensiksi tähän, niin allekirjoitamme täysin sen, että keskeistä on se, että se oppiminen häiriintyy, kun puhutaan tämmöisestä kännykän käytöstä koulussa ja kännykän käytöstä ennen kaikkea oppitunneilla. Tästä on paljon keskusteltu nyt lainsäädännön puolesta, että pitäisikö siitä laatia jokin laki, joka kieltää näiden kännyköiden käytön koulussa. Mutta itse henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että meillä on olemassa jo keinot kitkeä tämä puhelimen käyttö pois. Ja tästä oli myös podcastissa keskustelua siitä, että koulun järjestyssääntöjen kautta me voidaan kieltää kännyköiden käyttö oppitunneilla. Ja näin esimerkiksi meidän koulussa on tehty. Meillä on mainittu järjestyssäännöissä niin, että käytän tunneilla omia mobiililaitteita vain opettajan antamalla luvalla. Eli koulu tarjoaa oppilaille välineet, oppimisvälineet, mikä koskee myös digilaitteita. Siltä osinmeillä ei ole tarvetta... Oppilailta ei ole tarvetta, ei alakouluaisilla, ei yläkoulussa, käyttää kännykkää tuntien aikana. Järjestyssäännöissä meillä mainitaan vielä, että opetustilanteessa voi käyttää omaa laitetta vain huoltajan, oppilaan tai koulun yhdessä tekemän sopimuksen mukaan. Eli meillä on laadittu myös tämä. Lisäksi meillä on mainittu järjestyssäännöissä, että pidän oman henkilökohtaisen mobiililaitteeni opetuksen aikana häiriötä aiheuttamattomassa tilassa. Lisäksi tietysti on määritelty myös se, että opetusta häiritsevää esine voidaan poistaa oppilaalta, jos näin tapahtuu. Ja tästä itse rehtorina tietysti olen käynyt keskustelua paljonkin henkilöstön kanssa. Ollaan sovittu yhteisistä tavoista. Tietysti on haasteena se, että pidetäänkö näistä sovitusta asioista kiinni. Jos tämmöistä lipsumista oppitunneilla tapahtuu joidenkin opettajien osalta, että siitä ei pidetä kiinni, niin helposti ne oppilaat kokeilevat, että tapahtuuko tämä myös muilla tunneilla. Se mitä oppilaiden kanssa asiasta on keskusteltu, niin se kännykkä oppitunneilla ei ole heille ongelma, kun siitä pidetään kiinni. Meillä on tietyillä, joillakin opettajilla semmoinen tapa, että on vapaaehtoinen kännykkäparkki. Eli jos oppilas haluaa ja kokee, että kännykän voi jättää siihen... Aika moni käyttää sen mahdollisuuden. Ollaan jopa kehitetty asiaa niinkin pitkälle, että me ollaan ajateltu laatia, suunniteltu kännykkäparkki missä on laturi valmiina, että oppilas palauttaa ja saa vielä kännykän ladattuakin siinä samalla. Ja se keskustelu, mitä tulee ruutuaikaan koulussa, niin en näe siinä sinänsä ongelmaa. Meillä on tietysti Rauman normaalikoulussa pitkä historia digitaalisuuden käytöstä koulussa. Me ollaan 2011 alettu hankkia jokaiselle oppilaalle oma henkilökohtainen oppimisväline. Meillä se on ollut iPad silloin alun alkaen ja sen jälkeen me ollaan siirrytty tietyiltä luokka-asteelta käyttämään läppäriä. Monestakin syystä ollaan menty tähän. Keskeistä on mun näkemyksen mukaan se, että se digi on väline - ei itseisarvo. Kun me suunnitellaan opetusta, niin me huomioidaan siinä se, että mitä

lisäarvoa se digivälineen käyttö tuo siihen oppilaan oppimiseen. Sitä kautta se ei ole... Tämä keskustelu... Mä ymmärrän kaiken sen keskustelun ja ymmärrän kaikki ne haasteet, mutta jossain määrin mä näen että meillä on olemassa mahdollisuus huolehtia siitä, että koulussa se digivälineiden käyttö on hallittua ja se on tarkoituksenmukaista. Lisäksi meillä on keinot puuttua tähän kännykän käyttöön koulussa.

Haastattelija 1 [00:09:54]: Okei, kiitos. Tässä kuultiin aika hyvä esimerkki siitä, että miten tämä tilanne on ratkaistavissa. Olisiko Sanna? Haluatko jatkaa ja mitä sanot noihin nostoihin, että mitä ratkaisuja toisit mukana tähän jaksoon?

Puhuja 1 [00:10:13]: Tosi monesta asiasta on kyllä helppo olla samaa mieltä siitä, mitä Juha sanoi. Sitten nostan sellaisen esimerkin tähän vielä, että mä tiedän sellaisia tilanteita, että koulussa on pyydetty lakimiestä selvittämään sitä, että voiko oppilailta kerätä puhelimet poistaan, tai voiko oppilaita kieltää käyttämästä puhelinta koulupäivän aikana. Ja lakimiehen vastaus on ollut, että ei voida kieltää. Varmasti on muunkinlaisia esimerkkejä ja kokemuksia ja käytänteitä ja kaikkea, mutta siitä syntyy se, että se vaihteluväli on hirveän iso. Että voi olla noin niinkun Juha kertoi, että on koulun järjestyssääntöjen kautta puututtu siihen asiaan, mutta sitten siellä jossain missä se lakimies on selvittänyt asiaa ja antanut sen vastauksen, niin mä näen taas sitten opettajana, että siinä on opettaja ihan hirveän jotenkin haavoittuvaisessa asemassa. Mä mietin, että kuka opettaja haluaa olla se, joka sitten toimii sitä lakimiehen sanaa vastaan. Ja sitten taas tulee tämä eduskunnan oikeusasiamiehen lausunto myös mieleen, että siinäkin hän se oli aika semmoinen monitulkintainen ja väljä se. Mä ymmärsin sen niin, että mulla ei olisi oikeutta kieltää oppilaalta puhelimen käyttöä koulussa. Siksi mä jotenkin opettajana ihan sieltä ruohonjuuritasolta toivoisin sitä selkeää linjausta ja toivoisin, että se asia olisi just noin selkeä, niin kuin Juha tuossa sanoi. Ja sitten mä törmäsin myös viime keväänä sellaiseen some-kirjoitukseen, jossa joku ihminen joka oli vuoden työskennellyt koulussa, mutta hän ei ollut opettaja, vaan jossakin muissa tehtävissä, ehkä koulunkäynnin ohjaaja, niin hän julisti sillä tavalla, että opettajan auktoriteetin pitäisi riittää siihen, että puhelin otetaan pois. Mutta sitten taas tulla tähän vaihteluväliasiaan, että se kirjo erilaisissa kouluissa, erilaisissa organisaatioissa, erilaisten rehtoreiden alaisuudessa on hirveän suuri. Yksittäinen opettaja voi kokea siellä tilanteet tosi vaikeina. Ja sitä minä olen paljon pohtinut. Ja kun meillä on kännykkäriippuvaisia oppilaita, että on ihan sellaisia joiden käsi eksyy sinne puhelimelle vähän väliä. Itsekin olen sitä nähnyt. Tällaiselta oppilaalta voi ihan hyvässä yhteisymmärryksessä onnistua se, että sovitaan että otetaan sulta puhelin pois. Opettaja on panostanut siihen vuorovaikutussuhteen syntymiseen ja se ihan hyvässä yhteisymmärryksessä se homma toimii. Mutta sitten, kun siellä opettajalla on samaan aikaan aamulla monta muutakin asiaa, jotka pitäisi huolehtia... Joku on menossa hammaslääkəriin ja joku on menossa erkkaopelle ja yhdellä on jäänyt reppu naulakolle ja yhdellä pitäisi tarkistaa verensokeri ja kaikenlaista, niin se hirveän herkästi jää sitten hoitamatta, se semmonen kännykkäparkki-vaihtoehto. Mutta tosi paljon tuli mieleen ajatuksia kyllä niistä tutkijoiden ja asiantuntijoiden esittämistä näkökulmista. Yksi niistä oli tämä, mitä tämä koululääkäri Silja sanoi siinä, niin tuli ihan sellainen ajatus, että ihanaa kun

joku sanoo ääneen sen, että ekaluokkalainen ei tarvitse vielä älypuhelinta. Ja monia muitakin, mutta päästään niihin varmaan tässä vielä myöhemmin.

Haastattelija 1 [00:13:54]: Joo, kiitos Sanna. Eli periaatteessa vaihteluväli on aika iso. Jos pitää olla yhden ihmisen ratkaisemassa sitä asiaa, niin voi aika monenlaista näkökulmaa siihen tilanteeseen tulla. Joo, kiitos. Jenna, ole hyvä. Mitä ajatuksia?

Puhuja 3 [00:14:10]: Yes, kiitos. Minulla oli montakin tässä jo valmiina, mutta nyt kun Juha ja Sanna tuossa jo hienosti avasivat, niin mä tartun hiukan tuohon mitä te molemmat jo toitte. Tuossa puhuttiin tuossa aiemmassa jaksossa myös lapsen oikeuksista ja tavallaan osallisuudesta siihen digitaitoon, tai siihen että miten hän sitä voi käyttää, tai on osallisena siinä käyttämässä sitä. Jotenkin mä lähdin pohtimaan sitä kautta, että kaikilla ei ole kotona sitä ohjausta tai mahdollisuutta saada niitä taitoja, tai kaikilla ei sovita niitä pelisääntöjä kotona, että miten me käytetään. Tai jossain se ekaluokkalainen saa sen puhelimen ja jää ihan yksin sen kanssa. Ja jossain perheessä se saadaan vasta kolmannella, tai on sovittu tietyt säännöt. Mutta jokainen näistä lapsista todennäköisesti tulee sinne meidän luokkaan. Me tavoitetaan heidät. Heistä jokainen. Jotenkin siitä tuli mulle sellainen ajatus, että me opettajina ollaan portinvartijoita, että me voidaan myös avata heille niitä, osallistaa heitä pohtimaan että mitkä olisivat ne tärkeät taidot. Mistä te haluatte keskustella? Mikä siinä häiritsee siinä puhelimesta? Miksi se tärähtää sun taskussa? Pitäisikö se laittaa sinne reppuun, että se ei häiritse meitä tässä? Ja sitten jotenkin kun ajattelee että miten käytännössä, niin se kirjo on laaja. Niin kuin Sanna sanoi, niin voi olla että koulussa on selkeät käytänteet, niin kuin meillä esimerkiksi. Jokainen sitoutuu niihin ja ei tule ikään kuin niitä tilanteita, ainakaan ole tullut, että tarvitsisi käydä sitä keskustelua, että mitä laki sanoo, tai miten näin, vaan me ollaan hyvässä yhteisymmärryksessä ja sopimuksessa noudatettu sitä, että me opiskellaan, että me ei tarvita niitä nyt tässä. Mutta mä lähdin miettimään, että voisiko olla niin, että luodaankin lasten kanssa sellainen sopimus, että miten me niitä käytetään. Ihan niin kuin me tehdään luokan sopimukset tai koulun sopimus, miten me halutaan toimia. Se voisi olla niin, että se koskettaa koko koulua oppilaskunnan kautta. Jokainen oppilas pääsee jollain tavalla vaikuttamaan siihen, että mitkä ne ovat ne haasteet. Ja sitten tässä yhdistyy mun mielestä hienosti se, että me voitaisiin tuoda sitä aivotutkimuksen tietoa oppilaille, että mitä tapahtuu kun sä otat sen puhelimen. Sun keskittyminen häiriintyy. Sulla menee monta minuuttia, ennen kuin sä pääset takaisin sinne. Ja hyödyntää heidän tiedoksi sitä. Ja sitten kun nämä sopimukset on luotu, niin sen lisäksi että lapset sitoutuvat niihin, niin annettaisiin ne myös kotiin. Käytettäisiin ne kotona. Että hei, me on tehty tällaisia. Lapset ovat itse pohtineet. Nuoret ovat pohtineet tällaisia asioita. Jotta nekin kodit joissa ei ole tehty sitä sopimusta, niin myös heidän lapsensa saavat jonkun pohjan että ai jaa, että tämä vaikuttaa mun aivoihin näin. Okei, eli jos minä nyt keskeytän, minä katson että tuli viesti, niin minulla menee 20 minuuttia päästä takaisin tähän vaiheeseen, missä olin. Ehkä lähtisin tämän kautta, että lasten osallisuus, ne oikeudet ja yhdenvertaisuus siinä, että koulussa me tavoitetaan kaikki ja meidän on mahdollista ohjata heitä siihen suuntaan.

Haastattelija 1 [00:17:48]: Tiina, haluaisin kuulla mitä tämä sussa herättää? Mehän ollaan aika ytimessä myös Schoolwellin kannalta. Miten ratkaista tällaisia kysymyksiä, jotka vaikuttavat hyvinvointiin?

Puhuja 4 [00:18:00]: Niin, meillä Schoolwellissa pääkysymys on koko ajan se, että mitä voidaan tehdä koulun keinoin. Ja sitten on rajapintoja, että miten koulu voi vaikka vanhempia tiedottaa, tai olla vanhempiin päin tekemisissä, kuten Jenna tuossa hyvin kuvasit, että myös sinne suuntaan. Ja sitä voi tehdä, mutta toki se vaikutus sinne on sitten... Sitä me ei voida sillä tavalla kontrolloida. Mitä voidaan tehdä koulussa? Tässä on mun mielestä tosi kiinnostavalla tavalla tämän kontrollin... Ja mistä se kontrolli tulee? Onko se se, että laki sanoo jotain, vai onko se se että me ollaan yhdessä sovittu? Ja sitten ne kaikki siitä väliltä, mitä siellä on, siellä. Ja tämä on tosi monen muun asian suhteen, mutta nyt tämä tietysti nousee niin hirveän vahvasti tänä päivänä, tämä kännykkäkysymys. Mä mietin tuota, kun Juha sanoi että välillä on kuitenkin haasteita. Vaikka teillä on se yhteinen sopimus ja on ne pelisäännöt, niin sitten ehkä joillain tunneilla siitä sitten kuitenkin jotenkin lipsutaan, syystä tai toisesta. Onko se syy tähän sen tyyppinen mitä Sanna puhui, vai mikä? Koska niin kuin Sanna sanoi, niin minusta kyllä tuo on aika hurjaa, että jos yksittäinen opettaja jotenkin kokee vahvasti henkilökohtaista vastuuta tänä päivänä noin ison asian päättämisestä. Ja sitten kuitenkin viime kädessä hänhän siellä luokassa käytännössä sitä kontrollia harjoittaa. Onko sinulla Juha minkälainen tunne siitä, että mikä sitä lipsumista aiheuttaa? Minkälaisia syitä siinä on takana, jos olet joutunut vähän niitä ehkä selvittämään?

Puhuja 2 [00:19:46]: Meillä ei kyse ole oikeastaan siitä, että meidän oppilaat kyseenalaistaisivat sen, että mitä oikeuksia meillä opettajilla on, tai mitä oikeuksia koululla on. Itse asiassa Opetushallituksen järjestyssääntöjä koskeva ohjeistus antaa mahdollisuuden kieltää mobiililaitteen käyttö oppitunnin tai muun opetus suunnitelman mukaisen opetuksen aikana opetusta häiritsevänä. Periaatteessa silloin, kun me tehdään järjestyssäännön kautta, niin se on sitä kautta pätevä asiakirja. Ja lähinnä sitten se, että miksi meidän opettajat lipsuvat... Ehkä tämmöistä lipsumista tapahtuu enemmän semmoisessa hetkissä, kun on ehkä joku vapaa hetki. On jonkun saanut tehtyä, niin sitten siinä kohtaa luovutaankin tästä meidän yhteisestä sopimuksesta ja tullaan siihen tilanteeseen, että annetaankin, että no, sä voit mennä kännykälle. Jos annat yhdelle, niin tähän on heti signaali monelle. Ja sitten kun sitä alkaa pikkuhiljaa, päästää vähän sitä käsistensä, niin siinä on kova työ lähteä sitä taas viemään sille tasolle, missä se on ollut. Ja se on huomattu, ei pelkästään kännykkäasiassa, vaan monissa muissakin asioissa, mitkä on esimerkiksi järjestyssäännöissä, tai mitkä on yhteisesti sovittu. Eli jos joku... Ei yhteisesti pidetä niistä aina säännön, tai linjan mukaisesti kiinni, niin sitten se hankaloittaa myös muiden työtä siinä asiassa. Mutta kun sanoin ja Jennakin tuossa toi esille, että tietysti tilanteet ovat yksilöllisiä ja koulut ovat erilaisia. Siinä monta tekijää vaikuttaa monen asiaan. Mutta tosiaan meillä eivät kännykät ole sillä tavalla nousseet oppilaiden tasolla ongelmaksi, vaan me ollaan onnistuttu tosi hyvin

koulussa sitouttamaan ne oppilaat siihen, että kännykät eivät kuulu meidän oppitunneille. Toki välitunneilla he yleensä käyttävät, mutta kännykät eivät kuulu oppitunneille, vaan kaikki se digitaalinen toiminta mitä oppitunnilla tehdään, niinpystytään toteuttamaan koulun välineillä. Lisäksi vielä ollaan pidetty siitä kiinni, että jos oppilas tietysti yrittää, että hänellä ei ole akkua jossain koulun välineessä tai jossain, että saako sitten, niin ei saa. Vaan sitten haetaan lainalaite jostain. Lähdetään selvittämään, mistä saa. Meillä on paikka, mistä on mahdollista saada lainalaite. Ei anneta mahdollisuutta edes tähän.

Haastattelija 1 [00:22:05]: Kun kuuntelen teitä, niin tulee sellainen fiilis tavallaan, että tässä on oikeastaan kaksi asiaa. Että tämä ei voi olla yksilön ratkaistavissa oleva asia, että ei yhden opettajan linjaus. Ja sitten, että täytyy olla jonkinlainen kollektiivinen sopimus tai linjaus, tai jotain muuta. Sitten tuossa Jennaa kuuntelin, niin vähän silleen, että miten siihen päästään. Voidaanko siihen päästä osallistamalla ja muuta? Onko se kontrollia? Ja tuleeko se kontrolli siitä, että ollaan yhdessä sovittu näin, vai tuleeko se määräyksenä ja muuta? Sanna, sinulla oli äsken ajatus vireillä, niin ole hyvä.

Puhuja 1 [00:22:43]: Minulla on itsellä sellainen tilanne, että kun teen tunnekasvatukseen liittyvää tutkimusta, niin olen jo kauan lukenut aivotutkimuksesta. Olen itse asiassa pitänyt lapsille sellaisia tunteja, joissa on käyty yhdessä oppimista, että mistä oppiminen koostuu, mitä oppiminen vaatii ja mitä se aivoterveys esimerkiksi on. Luokassa on usein hirveän erilaisia lapsia ja se kirjo lasten kognitiivisessa vastaanottamiskyvyssä on hirveän erilaista. Mutta silti väittäisin, että aika moni sieltä bongaa niitä asioita, mitä niiden kanssa käydään läpi. Just niin kuin tuossa Jenna aiemmin puhui sitä, että jos jutellaan siitä että miten tämä vaikuttaa ja miten tämä vaikuttaa ja mitä hyötyä jostain on, tai mitä haittaa jostain on, niin aika moni niistä jotenkin vaikuttaa jäävän miettimään niitä asioita. Sitten se tuo sinne luokan arkeen jotenkin sellaista runkoa ja selkeyttä ehkä, kun niihin voi sitten viitata myöhemmin, että muistatteko kun puhuttiin siitä oppimisesta, tai muistatteko kun puhuttiin siitä keskittymisestä. Tuo keskittyminen, mikä tämän jakson aiheenakin oli, niin se on kyllä tosi tärkeä teema just tällä hetkellä. Ainakin minun kokemusten... En tiedä miten Juha ja Jenna koette, mutta keskittymiskyky tuntuu rapautuvan ihan kaikilla. Ei vain niillä lapsilla ja nuorilla, joilla on todettu jotain tarkkaavaisuuden pulmaa, vaan ihan laajasti ottaen kaikilla. Siinä missä joskus aikaisemmin ainakin meidän kouluaikana vielä saatettiin keskittyä johonkin matikan tehtäviin pitkät pätkät ja oikein nautti siitä, kun sai paljon aikaa ja oli semmoinen hyvä tekemisen pohinä siellä luokassa, niin nyt se on kyse muutamista minuuteista, että kuinka kauan se kestää. Hirveän herkästi siellä se tekeminen syrjähtää johonkin muuhun ja oppilaalla tulee mieleen joku asia ja sitten se heti tekee sen, tai toteuttaa. Tai tulee mieleen joku ajatus, jonka hän sitten heti sanoo tai kysyy. Ihan tällaisissa mun mielestä se näkyy, se keskittymiskyvyn rapautuminen. Ja se on kyllä tosi kiinnostavaa. Luin myös keskittymiskyvystä tässä joku aika sitten ja siinä sanottiin yhdessä teoksessa, että tämä tulevaisuus on niiden, joilla on keskittymiskyky.

Haastattelija 1 [00:25:22]: Joo. Jenna, ole hyvä.

Puhuja 3 [00:25:24]: Mä heitän tällaisen haasteen pohdittavaksi. Mä tartuin siinä aiemmassa podcastista... Jäi mieleen myös tämmöinen, että kaikki tekeminen digilaitteilla tai älylaitteilla ei ole pahasta, vaan niitä voidaan käyttää myös niin, että se on yhteisöllistä ja lisää hyvinvointia. Ja niin kuin Juha kertoi, niin meidän koulussa pitkä historia. Varmaan sekin on yksi syy, miksi meillä se kulttuuri on jo muotoutunut sellaiseksi toimivaksi, koska niitä on ollut pitkään. Tiedän, että on paljon kaupunkien ja kuntien kouluja, jotka kamppailevat nyt niillä alkumetreillä, koska oli korona ja niitä laitteita hankittiin nopeasti. Nyt pitää jotenkin miettiä, että mitä nyt ja miten. Sitten nappaan Sannalta tuon idean tuosta aivotunneista. Jotenkin haastaisin meidän koulua, päättäjiä, rehtoreita, norsseja kokeilemaan, että miten jos meillä olisi tuntijaossa ihan oma tulevaisuuden taidot -tunti tai hyvinvointitunti, jossa meillä olisi aikaa myös pohtia näitä asioita.

Haastattelija 1 [00:26:42]: Kiitos, Jenna. Konkreettinen ehdotus, aivotunnit. Juha, ole hyvä.

Puhuja 2 [00:26:46]: Kiitos. Otan ensiksi kiinni tähän Sannan puheenvuoroon tästä keskittymisestä. Allekirjoitan sen aivan täysin. Myös opettajankoulutuksen täytyy pohtia tätä tilannetta. Millaista on opettajankoulutus? Miten se valmistaa tulevat opettajat kohtaamaan tämän hetken nykylapset ja nuoret? Tämä tilanne ei tule muuttumaan siihen, että me palattaisiin jotenkin taaksepäin. En usko siihen, että jossain kohtaa oppilaat alkavatkin keskittyä paremmin. Vaan se mitä tuodaan esiin, että oppimistulokset ovat laskeneet ja kaikki liittyy kaikkeen ja moni liittyy myös tähän keskittymiskykyyn. Se on sellainen haaste, mikä täytyy ymmärtää. Se täytyy alkaa kohdata jo siellä koulutusvaiheessa. Sitten toinen juttu, mitä tulee Jennan tähän tuntijako-ehdotukseen, niin tämä on mun lempiaihe. Mieliäihe. Nimenomaan semmoinen, että paljonkin seuraan valtakunnallista keskustelua tästä koulusta ja kuuntelen sitä, että miten kouluun pitää sisällyttää sitä, pitää sisällyttää tätä. Pitää sisällyttää tunnetaitoja, pitää sisällyttää vuorovaikutustaitoja, pitää sisällyttää digitaalisuutta... Se on ihan fakta, että isossa kuvassa ne eivät sisälly sinne koulun arkeen säännöllisesti, ellei sieltä tule ylempää... Puhutaan nyt Opetushallituksesta, tai valtion tasolta sitä selkeää määräystä, että me tehdään tämmöinen muutos tähän, että nyt se laitetaan tähän. Sen jälkeen tietysti aletaan pohtia siitä, että kuka opettaa ja mitä opettaa ja miten siihen saadaan jatkumaan ja minkälainen opetussuunnitelma siihen tehdään. Mutta se, että vaikka itse kyllä pystyn sanomaan sen, että tuntijaossa on riittävästi väljyyttä soveltaa aika moniakin asioita ja meidän opetussuunnitelma on onneksi väljä, että se antaa myöskin mahdollisuutta... Mutta nyt jos puhutaan isossa kuvassa, niin helposti moni asia, jotta se jalkautuu laajasti koulumaailmaan, niin siihen tarvitaan selkeämpi ohjeistus ja selkeämpi määräys.

Haastattelija 1 [00:28:50]: Kiitos, Juha. Hienoa. Tiina, mä luulen että sulla on tähän kommentti.

Puhuja 4 [00:28:54]: Ehkä jäin nyt just miettimään, että mitä se sitten olisi, että halutaanko me koulussa rakentaa jonkinnäköistä vastavoimaa. Koska kyllä mä näen, että koulu on monessa asiassa vastavoima kehitykselle, hyvässä mielessä. Koulu on semmoinen, missä me myös ajatellaan, että se kehittyy ja sitä kehitetään ja se on tapa muuttaa yhteiskuntaa, mutta se on tapa myös säilyttää jotain mitä me arvostetaan. Jos me nyt ollaan sitä mieltä, että keskittyminen ja rauhoittuminen olisi kuitenkin ihan hyväksi, niin jotenkin miettiä sitä, että miten sellaista vastavoimaa siellä koulussa voisi rakentaa, kun tämä maailmahan on ja me itsekin ollaan muututtu. Tuo on varmaan totta mitä Juha sanoi, että ilman selkeitä raameja ja selkeitä ohjeita, niin sitten se jää aina viime kädessä sinne opettajan, tai muutaman opettajan vastuulle. Mä jotenkin mietin tuota, mitä puhutte tuosta keskittymisestä ja muusta, että kyllähän me varmaan aikuisinakin sitten toisaalta välitetään itsekin semmoista kiireen kulttuuria, tai vauhdikasta suorittamisen kulttuuria. Siinä on varmaan sellainen, että minkälaista ylipäättään semmoista toiminnan ja tekemisen kulttuuria me halutaan siellä koulussa jotenkin rakentaa. Rakennetaanko me sinne jotenkin tietoisesti sellaisia pysähtymisen kohtia, tai jopa tylsiä kohtia? Vai miten se sitten? Olisiko se joku tunti, vai olisiko se niin että jokainen tunti pitäisi sisällään jonkun semmoisen pienen... Me ollaan Schoolwellissä mietitty paljon sitä, että voisiko kouluun tuoda systemaattisemmin sitä, mitä toki monet opettajat jo käyttävätkin. Tällaista keskittymisen, rauhoittamisen ihan harjoittelua ja ihan tietoista ajan ottamista sille, vaikkapa ihan minkä tahansa oppitunnin sisällä. Puhutaan mindfulnessista. No, sekin herättää tietysti paljon ajatuksia suuntaan ja toiseen. Mutta jotenkin mä jäin miettimään tuota yleistä kulttuuria, että se koulu on tosi moninainen, touhukas, äänekäs, elävä paikka, niin miten siellä voitaisiin jotenkin välillä hidastaa ja vetää jarrusta ja pysähtyä ihmettelemään. Onko se teidän mielestänne mahdollista?

Haastattelija 1 [00:31:30]: Hidastamisesta. Sanna ensin ja sitten Juha.

Puhuja 1 [00:31:34]: On se mielestäni mahdollista ja se on aika ihanaa, kun siihen itse opettajana pääsee, että mä valitsen sen hitaan arjen. Olen miettinyt esimerkiksi vaikka sellaista, että miten opettaja kävelee, tai miten kouluaikeiset kävelevät siellä koulun käytävillä. Sekin antaa jonkun signaalin lapsille ja nuorille siitä, että onko meillä kiire, vai onko meillä aikaa. Ja jos syntyy vaikka joku ristiriitatilanne, niin pysähdytäänkö se purkamaan? Onko meillä aikaa sellaiselle? Me tehtiin tänä aamuna... Ihan pakko sanoa, kun on tällainen tuore kokemus, niin tehtiin just tällaisia kontakti- ja vuorovaikutusharjoituksia lasten kanssa. Ja kyllähän ne saattaa vähän silleen aina välillä ihmetellä tai naureskella, että miksi tällaista. Sitten aina mielessäni ajattelen, että kun just toi mitä Juha sanoi, että aina yhteiskunnassa välillä nousee, että tällaista pitäisi olla koulussa ja tällaista pitäisi olla koulussa. Aina sitten joku sanoo, että miksi tätä ei opeteta koulussa, niin sitten olen

ajatellut, että jos... Että näille oppilaille ainakin voi sanoa nyt, että kun te olette aikuisia, niin te voitte sanoa että meille opetettiin rauhoittumisen keinoja ja meille opetettiin sitä vuorovaikutuksen rakentamista ja katsekontaktin harjoittamista ja tällaista. Mutta sitten tuo mitä Tiina puhuit siitä, että millaisia... Jotenkin ymmärsin näin, että tarkoittit että millaisia valintoja me ikään kuin siellä koulussa voidaan tehdä, jotta suunnataan sitä toimintaa toivottuun suuntaan. Niin, joitakin hyviä... Tai varmasti on paljon hyviä käytänteitä, mutta joistakin mistä on itsellä kokemusta, niin esimerkiksi kirjastovälitunti tiettyinä aikoina, tietyille luokille. Lapset saavat kokoontua kirjastoon lukemaan, selailemaan kirjoja ja lehtiä tai pelaamaan lautapelejä, jolloin se hetki on heille vaan sitä yhdessäoloa siinä. Vähän sellainen fiilis mulle itselle on syntynyt, että siinä missä ehkä aikaisemmin lapset ovat keksineet itse hirveästi siellä pihalla leikkejä ja pelejä, niin nykyään enemmän pitää järjestää sitä ohjattua välkkätoimintaa, jotta he ikään kuin seuloutuvat sinne toiminnan pariin lapsille. Ja tällaiset erilaiset välkkätoiminnan muodot, just vaikka joku mindfulness-välitunti tai rauhoittumisvälkkä tai joku, niin ne saattavat ehkä sitten jäädä niille lapsille ja nuorille semmoisiksi keinoiksi, mitä ne harjoittavat sitten muutenkin elämässään. Sitten mulle jäi vielä siitä Kouluilta-jaksosta mieleen tämä... En muista kuka sen siinä sanoi, mutta jotenkin tällainen asia, että esimerkiksi se pelaaminen itsessään niillä laitteilla, niin se ei vielä ole välttämättä sen keskittymiskyvyn kannalta huono asia, koska siinä keskitetään siihen pelaamiseen. Se on se erillinen tuokio sille pelaamiselle. Mutta sitten se somen selailu on se, mikä hajottaa meidän keskittymisen sinne ja tänne. Ja se on ihan sama meillä aikuisilla myös. Niin, just tähän, että mä ajattelen että näillä ohjatuilla toiminnoilla voidaan vaikuttaa sitten, että ihan tietoisesti ohjataan lapsia jonkun sellaisen tekemisen pariin, joka heitä siellä välitunnillakin pitää erossa siitä somen selailusta. Koska eihän se ole taukoa lapsen aivoille, jos hän käyttää 15 minuuttia tai 20 minuuttia siihen puhelimen pyhkimiseen edes takaisin. Eihän se ole aivoille lepoa, vaikka välitunti on alunperin sitä varten ajateltu olevan, että se on lepoa lapselle siitä oppimisesta.

Puhuja 2 [00:35:25]: Mä jatkan Tiinan jutusta, otan siihen kiinni. Tiina kysyi sitä, että onko mahdollista hidastaa. Kuten Sanna hyvin tuossa sanoi, että todellakin on mahdollista hidastaa ja on tärkeää hidastaa. Eikä puhuta pelkästään oppilaista, vaan puhutaan myös koko koulun henkilöstöstä. Ja se, että niin kuin tuossa aikaisemmin sanoin, niin meidän opetussuunnitelmamme on mielestäni aivan erinomainen. Ja nimenomaan se on erinomainen sen väljyyden takia, ja sitten tärkeää on aina pysähtyä miettimään sitä, että mikä tässä meidän opetustyössä on tärkeintä. Ja se aineen opettaminen, kyllä sitä ehtii tehdä. Mutta siinä tilanteessa, kun me kohdataan se yksittäinen oppilas tai oppilasryhmä, niin siinä on tärkeää aistia sitä mikä on heidän tarvetilansa. Ja just tämmöiset pysäyttämisen... Ja itselläni on draamakasvatuksen aineenopettajan tausta ja sitä draamakasvatuksesta olen opettanut säännöllisesti, niin näkee sen, että miten se toimii. Siihen draamaan kuuluu oleellisena osana tämmöinen loppurentoutus, tai rentoutus jossain välissä, tai tämmöistä harjoitusta. Ne oppilaat pystyvät siihen kyllä, mutta heitä täytyy ohjata siihen ja opettaa siihen. Mutta äärimmäisen tärkeä asia ja kyllä ehdottomasti pystytään sitä tuomaan siihen. Sitten täytyy sanoa, että kun viimeksi olen ollut opetustyössä muutama vuosi sitten, kun oli oma luokka ja siinä oli kuudes luokka, niin hyvin

merkillepantavaa oli se, että minulle oli perjantaihin laitettu niille yksi lukutunti, 45 minuuttia. Se oli semmoinen tunti, että kun paljon meillä on opetusharjoittelijoita, niin oppilaat tulivat minulle sanomaan, että voitko pitää siitä kiinni, että sitä lukutuntia ei anneta opetusharjoittelijoille. Se oli semmoinen hetki, milloin perjantaina yhdeksi tunniksi oppilaat pysähtyivät. Heillä oli mahdollisuus lukea ja samalla kuunnella vaikka rauhallista musiikkia, jos se edisti niiden lukemista. Mutta siinä nähtiin, että kun sitä tehtiin säännönmukaisesti, niin ne pystyivät siihen. Sitten välillä aina vähän keskeyttiin ja kysyttiin, että mitä lukee ja mitä siinä on tapahtunut ja sellaista. Oltiin kuitenkin siinä läsnä ja kiinnostuneita siitä, että mitä siinä tapahtuu.

Haastattelija 1 [00:37:34]: Jenna, ole hyvä.

Puhuja 3 [00:37:36]: Yes, kiitos. Ensin tuohon Tiinan, että voiko koulussa rauhoittua, tai voiko tuoda jotenkin sitä semmoista rauhallista olemista, niin kyllä minunkin mielestäni voi tuoda. Sen olen huomannut, että se on tietysti sen keskittymiskyvyn haasteiden myötä, niin myös se rauhoittuminen on hankalaa. On hirvittävän hankalaa vaikka ottaa hyvä asento ja ja sulkea silmät, tai kääntää katse vaikka ikkunasta ulos ja olla vaan ja hengittää. Mutta lapset oppivat tosi nopeasti, että kun vaan jaksaa tehdä. Vaikka sieltä tulee niitä mitä Sannakin nosti esille, että miksi me tämmöistä ja eiks voi jo tehdä ja eiks nyt voi jo mennä ja mä oisin tehnyt jo ja ei noi muutkaan tee, niin se alkaa palkitsemaan aika pian, kun huomaa että nyt meni minuutti, että päästiin, ja kaksi vielä eivät ihan päässeet mukaan. Sitten kun huomaa, että hekin pääsevät mukaan ja sinne tulee semmoinen rauha ja sitten lähdetäänkin tekemään, niin se on ihan eri se ympäristö. Ja sitten Sanna vielä, noihin välitunteihin. Meillä menee kaikki lapset ulos välituntisin. Ja alakoulun puolella ei ole siis sitä puhelinta, omaa laitetta lainkaan. Mutta yläkoululaiset saavat käyttää halutessaan välitunneilla puhelinta. On ilo huomata, että siellä on isoja porukoita, jotka lähtevät pelaamaan, potkimaan palloa. Siellä isolla porukalla pelataan, eikä näy puhelimia. Mutta on paljon porukoita, joissa on iso porukka ja on puhelin. Sitten kun käy kurkkaamassa että mitä teette, niin he ovat pelaamassa jotakin tämmöstä esimerkiksi [Heyday? 00:39:34]-peliä, missä rakennetaan omaa maatilaa ja pitkäkestoisesti ja sopivat siellä, että onko sulla tätä jogurttia, kun mä tarvitsisin. Voitko tuoda mulle? Että aina sekään, että me nähdään että no, nyt ne tuolla istuu ja möllöttää vaan, eikä mitään liiku tai tee, niin heillä voi olla joku. Aina ei ole näin. Joskus voi olla, että se on sitä somen plaraamista. Mutta ehkä jotenkin se, että ollaan aikuisina uteliaita ja kiinnostuneita. Käydään vähän kurkkaamassa ja kysytään, että mitä teette.

Haastattelija 1 [00:40:00]: Mahtavaa. Minusta tuntuu teitä kuunnellessa, että tämä on käsillä oleva haaste ja sellainen asia, johon meidän täytyy paneutua meidän yhteiskunnassa, mutta siihen on mahdollisuuksia löytää ratkaisuja. Tulee kiva olo tästä keskustelusta, jossa itse asiassa löytyi monenlaista konkretiaa. Minulla itsellä ehkä päällimmäisenä... Ajattelen, että ratkaisut, miten ne ylipäätensä tähän asiaan ovat tehtävissä, liittyvät yhteisöihin. Niin,

että ne pitää tehdä yhdessä, ne päätökset. Se ei voi olla yhden henkilön päätös, joka joutuu vastaamaan siitä ja muut eivät välttämättä ole samaa mieltä siitä. Se on aika kurja tilanne yksilölle. Ja on tehty konkreettisia asioita, on löydetty niihin ratkaisuja, mutta ilmeisesti meillä on vielä tämä asia yhteiskunnassa silleen auki, että me vielä haetaan. Onko se sitten jonkin instanssin tuoma linjaus tästä asiasta, tai muuta? Mutta Tiina, sano jotain osuvaa tähän loppuun, niin laitan sitten laitteet kiinni.

Puhuja 4 [00:41:01]: Jaa-a. Te olette puhuneet niin viisaita, että en lähde yrittää sitä päihittää. Ehkä tuon yhteisöllisyyden lisäksi, mikä nyt varmaan tuo Mikan tuoma, mutta se teidän kaikkien kommenteissa kuuluu se sellainen, että... Ja ajatuksissa se, että jos me emme kommunikoi ihan niinkun aikuiset keskenään ja sovita niitä asioita, jos me emme kommunikoi niiden lasten kanssa, niin kaikki on aika turhaa. Kaikki muut toimenpiteet. Se on varmaan sellainen perusjuttu tässä. Ja sitten jotenkin just jäin miettimään nyt tuota mitä te toitte ja mikä tuli siinä myös näiden tutkijoiden ja asiantuntijoiden puheessa, että vähän niinkun että kännykkä pois. Se on vähän liian yksinkertainen vastaus nyt tähän. Se kysymys on nimenomaan se, että mikä se on se kännykkä, tai joku muu laite. Mikä se meille on? Ja sitten senkin jotenkin huomioiminen, että se on niille lapsille ja nuorille eri asia ja heillekin ikä kautensa ja kaiken muun seurauksena, niin hyvinkin erilaisia asioita. Onko se yhteydenpitoväline? Onko se pelaamisen, jonkun asian rakentamisen väline? Onko se väline, joka tuottaa aina pahan mielen? Onko se turva? Onko se se ainut seura, mikä on? Näin edespäin. Mikä se funktio on sillä loppujen lopuksi, sillä laitteella? Mä ajattelen että koulussa, kun sitä käytetään koulun toiminnassa, niin sillä pitää olla selkeä funktio joka me ollaan yhdessä sovittu ja sitten sitä käytetään siihen tarkoitukseen. Mutta toki se, että sehän on niille nuorille ja lapsille tosi monia asioita ja ne elävät siinä maailmassa. Ainakin nyt kun ajattelen näin viisikymppisenä, niin en pysty täysin ymmärtämään ja eläytymään siihen, miten he elävät siinä maailmassa. Mulle se kuitenkin on sellainen toissijainen maailma, mitä se sitten välttämättä lapselle ja nuorelle ei ole, vaan se on se todellisuus missä he elävät. Tämmöisiä jotenkin jäi tästä mieleen.

Haastattelija 1 [00:43:09]: Kiitoksia teille. Schoolwell-tutkimukseen voi tutustua [Helsinki.fi/Schoolwell](https://helsinki.fi/Schoolwell). Kiitos tästä ja kuulemiin seuraavaan jaksoon.

[äänite päättyy]